
Univerzity se bouří proti vládní reformě VŠ

Univerzity se bouří proti vládní reformě VŠ

PRAVO

6.2.2009, rubrika: Studium, strana: 14, autor: Marek Příbil

Proti reformě vysokých škol, kterou navrhuje v lednu vládou schválená Bílá kniha terciárního vzdělávání z dílny ministra školství Ondřeje Lišky (SZ), se tento týden ostře ohradily univerzity. Nebudou-li jejich kritické připomínky vyslyšeny, zvažují dokonce i týdny neklidu či bojkot přijímacích zkoušek. Na dokumentu, jehož ambicí je zavést na veřejných VŠ školné – ať už formou přímé, či odložené platby – a který je podkladem pro vznik věcného záměru nového vysokoškolského zákona, jim především vadí nekonkrétní řešení problému financování VŠ.

Proti návrhu mají přitom kromě opozice výhrady i někteří koaliční politici, třeba lidovecká expertka na školství Michaela Šojdrová. Podle té je sedmdesátistránkový reformní dokument plný bílých míst.

Problém správních rad

Rektor Univerzity Karlovy v Praze Václav Hampl pro Právo už v lednu uvedl, že akademická obec se rovněž obává, aby s sebou Bílá kniha nepřinesla zásadnější omezení autonomie a samosprávného principu vysokých škol jakožto významného výdobytku studentů v revoluci 89.

V čem vidí problém? Především v tom, že vedení univerzit má být v rukou správních rad univerzit. „U těchto rad jakožto institucí sestávajících, jak v Bílé knize zaznívá, z lokálních politiků, představitelů velkých podniků a podobně, by záleželo, co se přesně rozumí zvýšením pravomocí těchto lidí,“ soudí Hampl. „Obavy z tohoto principu i z konkrétní realizace jsou na místě,“ dodává.

Příliš také nerozumí argumentům Lišky a ministerského předsedy Mirka Topolánka, že školné by umožnilo studovat sociálně slabým. „Co se té sociální spravedlnosti týče, tam s tím mám vážný problém, nerozumím tomu. Já jsem asi člověk s prostým selským rozumem,“ zmínil ještě.

Zelení, za které byl nejmladší člen vlády zvolen do Sněmovny a za něž se stal ministrem, přitom ve svém programu v kapitole 5.1. věnované školství uvádějí: „Nechceme školné na vysokých školách, problém financování neřeší, ale ztěžuje přístup ke vzdělání pro studenty z rodin s nižšími příjmy.“ Liška stejně jako Topolánek však oponuje tím, že tato vláda školné nezavede.

Liška připraví zákon o půjčkách

„Navrhnout chceme nejprve systém půjček a grantů, jež by naopak měly rozšířit možnost studovat i chudším,“ nechal se slyšet premiér.

Liška zase vysvětlil, že studentské granty, výhodné půjčky a spoření na studium by měl umožnit zákon o finanční podpoře studentů. „Chci ho připravit ke konci roku,“ poznamenal pro Právo ministr.

Děkanka Filozofické fakulty univerzity v Ústí nad Labem Michaela Hrubá vidí zároveň jako velmi problematické, že navrhované změny ve vysokoškolském vzdělávání, například kategorizace univerzit na vědecké a vzdělávací, nejsou konkretizovány se všemi důsledky.

Univerzité Palackého v Olomouci se nelíbí navyšování počtu studentů bez ohledu na demografický vývoj a hodnocení škol. Podle jejího kancléře Rostislava Hladkého nenavrhli autoři Bílé knihy dostatečně konkrétní a realizovatelné řešení problému financování vysokých škol. Řekl to ČTK.

V názorech na Bílou knihu se většina akademiků z univerzit shodne, své kritické připomínky chtějí zapracovat do věcného záměru zákona. Ten vláda uložila zpracovat Liškovi a ministru financí za KDU-ČSL Miroslavu Kalouskovi.

„Věřím, že ten proces by teď mohl být transparentnější. A stále věřím, že zásadní věci a naše připomínky se podaří uvést život,“ doplnil Hampl.

Hrozí i protesty

Někteří akademici se však bojí, že ministerstvo nevezme jejich výtky k Bílé knize v potaz. Pokud na ně nebude reagovat, přistoupili by v krajním případě k dalším krokům, jako jsou stávky nebo bojkot přijímacích zkoušek. Právu to potvrdil předseda Akademického senátu Filozofické fakulty UK Petr Christov.

Na protest tento týden založily převážně humanitní fakulty z celého Česka platformu Pro vzdělanost. Ta žádá, jak novinářům řekl jeden z pořadatelů setkání, Josef Šlerka, aby se o zákonu i reformě diskutovalo za široké účasti akademické obce.

„Budeme dělat takové akce, abychom byli vidět. Jestli to případně budou akce v podobě stávek či různých týdnů neklidu, je otázkou další koordinace mezi jednotlivými fakultami,“ zdůraznil Šlerka.

Co navrhuje ministerstvo školství

* Zavedení školného, kterému by měl předcházet systém půjček, spoření na vzdělávání a zavedení přímé podpory studentů.

* Zvýhodnění a podporu brigád.

* Přijímací řízení na VŠ založené na obecných studijních předpokladech, ne na konkrétních znalostech.

* Zřízení Rady pro terciární vzdělávání (RTV), která by koordinovala spolupráci univerzit a zaměstnavatelů; RTV by měla navrhnout správní radu, která posílí svůj význam a podílela by se například na volbě rektora.

* Posílení vlivu externích aktérů ve správní radě na řízení univerzit, například zástupců regionální veřejné správy, podnikatelů, absolventů univerzity.

* Zahnutí krátkých studijních programů vyšších odborných škol do vysokoškolského systému.

* Financování výzkumu a vývoje na VŠ řízené podle výsledků (patenty, vědecké publikace) se zvláštní podporou některým oborům (regionálně orientovaným, uměleckým).

* Zavedení standardizovaného hodnocení kvality výuky, na základě kterého by byly oborům udělovány akreditace a finance.

* Podporu soukromým firmám, které spolupracují s univerzitami na výzkumu a vývoji; vznik agentur zaměřených na propagaci a komercializaci výzkumů.

* Financování a akreditaci oborů tak, aby se školy rozvrstvily na výzkumné, vzdělávací a profesně orientované.